

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשל"ב

יוצא לאור לש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

לעילוי נשמת

הילד מ„צעירי השלוחים“

גבור חיל בצבא כ"ק אדמו"ר זי"ע

שמואל ע"ה

בן – יבדלח"ט – הרה"ח הרה"ת ר' מנחם מענדל שליט"א

צרפתי

משלוחי כ"ק אדמו"ר בעיר פואסי, צרפת

נקטף בגיל שבע בהיותו מזכה יהודים במבצע ד' מינים

יום א' דחג הסוכות, ט"ו תשרי ה'תשע"ז

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי הוריו ובני משפחתו שליט"א

ועבודתו הנ"ל תשמש ג"כ צנור וכלי להשפיע תוספת ברכה והצלחה גם בעניינים הפרטים שלו ושל כל ב"ב שיחיו.

בברכת הצלחה בגשמיות וברוחניות בעבודתו בקדש.

ב

ב"ה, כ"ח כסלו תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר מרדכי שי הכהן.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי בעתו מכתבו בו מודיע ע"ד אופן פעולתו ועבודתו בקהלתו, ובטח מזמן לזמן יוסיף בזה וכפסק רז"ל אשר מעלין בקדש — אשר לדעת כמה מהפוסקים הוא מדאורייתא — ואשמח להודיע ממנו אשר אמת כן הוא.

ומה שכותב שהשפעתו בקהלתו מצומצמת וקשה לו להעריכה, הנה ידוע אשר כאו"א הוא שלוחו של הקב"ה להאיר את העולם במקום שם הוא נמצא, ואם רק מתכוונים למלאות השליחות כדבעי הרי אז פועל הוא בכח המשלח הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, ומה שאומרים דבאמריקה שונה המצב — הרי ידועה שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר עדי"ז וכבר נדפס בשנת תשי"א וכמדומה שישנה גם העתקה באנגלית. נעם לי לראות שקיים הבטחתו והחלטתו הטובה והי"י כאן בהתועדות י"ט כסלו העבר, ובטח ניצל זמן היותו פה אויף אָפּפּרישען זיך ע"י שיחות לבביות עם המשפיעים שלו וחבריו מלפנים ויה"ר שיהי"י בהצלחה.

מוסג"פ קטע ממכתבי בקשר עם ימי חנוכה האלו אשר בטח ישתמש בו ושבאמת ענינו כל השנה כולה,
בברכת הצלחה.

ב

מוה"ר מרדכי שי הכהן: פישער, בית לחם (פּענּסילווייניאַ). אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת הקודמת, ובהנמך בהערות שם.

וכפסק רז"ל .. מעלין בקדש: ברכת כה, א. וש"נ.

לדעת כמה מהפוסקים הוא מדאורייתא: ראה אג"ק חל"ב אגרת יב"ק הערה ד"ה להעלות בקודש. וש"נ. וראה גם אג"ק ח"ג אגרת ד"שכד, ובהנמך בהערות שם. לקו"ש ח"כ ע' 210 הערה 23. ובכ"מ.

כאו"א .. שלוחו של הקב"ה .. בכח המשלח: ראה "היום יום" י תמוז.

ידועה שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר עדי"ז וכבר נדפס בשנת תש"א: ראה לקו"ד ח"ג שצה, א ואילך (סה"ש תשי"א ע' 164 ואילך). וראה גם סה"ש תש"ו ע' 53. וש"נ.

קטע ממכתבי בקשר עם ימי חנוכה האלו: אג"ק ח"ז אגרת א'תתקנז.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו הבעל"ט — הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ף מ"ח, ה'תשע"ז,

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ועד שכובשים את העולם ע"י לימוד התורה, נגלה וחסידות, ובאופן שיפוצו מעינותיך חוצה, ועי"ז נעשה "פדה בשלום נפשי" — תחילה הגאולה הפרטית בנפשו של כל אחד מישראל, ולאח"ז הגאולה של הנפש הכללית — יציאת שכינתא מגלותא⁸⁷, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו⁸⁸.

[לאחרי אמירת ברכה אחרונה נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א את המזונות והמשקה לר' משה הכהן דובינסקי (עבור ה"מלוה מלכה"). ובצאתו התחיל לנגן הניגון "ואני אבטח בכך".]

(88) חסר הסיום (המו"ז).

(87) ראה תניא אגה"ק ס"ד.

הוספה

א

בי"ה, כ"ז מני"א תשי"ב
ברוקלין

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר מרדכי
ש"י הכהן

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בו מודיע שקבל משרת הרבנות בעיר בעטעלהיים פא. בביהכ"נ אגודת אחים וכן גם משרת שו"ב שם, ויה"ר מהשי"ת אשר יצליח במשרתו זו להפיח בקהלתו רוח של יראת שמים ולקרוב יותר ויותר ללימוד התורה וקיום המצוות, כי לבן של ישראל ער הוא אפילו בגלות, וכמ"ש, אני ישנה — בגלותא — ולבי ער — להקב"ה לתורה ומצוות לגאולה וכו' — עיין במד"ר במקומו, ואין הדבר תלוי אלא בהמערור ומשפיע, וידוע פסק רז"ל, דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

א

מוה"ר מרדכי ש"י הכהן: פישער, ברוקלין. — בין חברי "קבוצת אחי תמימים" בני. שנסעו — מנ"א תרצ"ט — לפולין ע"מ ללמוד בישיבת תו"ת באַטוואַצק, וחזרו משם לאחר פרוץ מלחה"ע השני. — אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ה אגרת א'טטו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת הבאה.

פא. = פענסילוויניא.

וכמ"ש, אני ישנה . . ולבי ער: שה"ש ה, ב.

אני ישנה — בגלותא: ראה זח"ג זה, א.

פסק רז"ל, דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה

סט, א.

בס"ד. שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. התועדות זו קשורה עם שבת מברכים חודש כסלו, שיש בו ענין מיוחד שבו חלוק הוא מכל שאר חדשי השנה.

ובהקדם המדובר כמ"פ על יסוד דברי המשנה והגמרא בנוגע לבני אדם ש"אין אחד מהן דומה לחבירו"¹, "אין דעתם דומה לזה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה"², שמזה מובן שכן הוא גם בעולם בכלל, שאין שני ענינים בעולם שדומים זל"ז לגמרי, בשה ממש בכל הפרטים.

ואף שמצינו בנוגע ל"שני שעירי יום הכפורים" ש"מצותן שיהיו שניהן שוין"³ — הרי זה רק בנוגע לענינים העיקריים, "במראה ובקומה ובדמים כו'", שרק בהם שוין הם, אבל אינם שוין ממש בכל הפרטים ופרטי פרטים. וכפי שרואים במוחש שלמצוא שני שעירים שוין ממש קשה יותר מאשר למצוא פרה אדומה⁴.

וכן בכל הענינים שבעולם, אי אפשר למצוא שני דברים שיהיו שוין ממש — הן בנוגע למעשה בני אדם, והן בנוגע למעשה שמים. ובפרט לפי הדעה שבידי אדם אפשר לצמצם ובידי שמים אי אפשר לצמצם⁵.

וענין זה מובן גם מהכלל ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה"⁶ — שהרי אם יש שני דברים שהם בשה ממש, אזי אין צורך בשניהם!

ואפילו אם נאמר שבשביל שלימות מטרה זו יש צורך בשנים דוקא — הרי מזה גופא שלא מספיק אחד, אלא יש צורך בשנים, מובן, שכל אחד לעצמו הוא רק "חצי צורה", ושלימות הענין היא דוקא עי"ז שישנם "שתי חצאי צורות", כיון שבכל אחד מהם יש ענין שאין בזולתו, ולכן רק בצירוף שניהם יחד נעשית שלימות הענין.

וזהו שמובא בדרושי חסידות (אם כי במקומות נדירים)⁷ שאפילו

(1) סנהדרין לז, סע"א (במשנה).

(2) ברכות נח, א. סנהדרין לח, א.

(3) יומא סב, א.

(4) (7) ראה לקו"ת דרושי ש"ש סה, ד. מאמרי

אדה"ז תקס"ה ח"ב ס"ע תתקטז ואילך.

(5) ראה אנציק' תלמודית (כרך א) בערכו

(ע' תפו ואילך). וש"נ.

(6) שבת עז, ב.

בגוף האדם שיש בו שתי ידיים כו', הנה האחת היא יד ימין והשני' היא יד שמאל, והיינו, שאינם שוים לגמרי, ועד"ז בנוגע לשני רגלים, שתי עינים וכו'.

ומזה מובן גם בנוגע לחדשים — שאין שני חדשים שהם דומים ושונים לגמרי זל"ז, וכמדובר כמ"פ בארוכה שלכל חודש (ובנדוד"ד: חודש כסלו) יש ענין מיוחד השייך אליו בלבד, והוא ענינו העיקרי של חודש זה.

אמנם, כיון שבמשך החודש יש כ"ט או ל' יום, ובכל יום יש כ"ד שעות, ובכל שעה יש תור"פ חלקים⁸, הרי מצד ריבוי הזמן שבחודש, יש בו ריבוי ענינים, כיון שריבוי בזמן הוא גם ריבוי בתוכן, ובגלל זה, הנה פעמים רבות קשה להבחין ולברר מהי הנקודה העיקרית של החודש.

ולכן צריך לחפש ולמצוא זאת בתורה, כמו בכל הענינים, שכאשר יהודי לא יודע כיצד להתנהג, עליו לחפש זאת בתורה — "תורה אור"⁹, שהיא מאירה את הדרך לידע איך להתנהג בנוגע לכל הענינים, וכמארז"ל¹⁰ "הפך בה והפך בה דכולא בה ובה תחזי".

אלא שבזה גופא יש ענינים שעבורם מספיק "הפך בה" פעם אחת, ויש ענינים שכדי למצוא אותם לא מספיק "הפך בה" פעם אחת, אלא צ"ל "הפך בה" פעם נוספת, ודוקא אז ימצא את הענין בתורה, וכל זמן שלא מוצא — אין זה בגלל שענין זה לא נמצא בתורה ח"ו, אלא רק בגלל שלא חיפש באופן ד"הפך בה והפך בה".

כלומר: לא מדובר אודות מי שמקודם לכן לא הסתכל בתורה, שהרי תורת אמת עצמה אומרת שכבר הי' הענין ד"הפך בה", אלא שבנוגע לענין זה לא מספיק לחפש בתורה פעם אחת, אלא צריך לחזור ולחפש — "הפך בה והפך בה"; ולא רק שתי פעמים בלבד, אלא פעם שני' ושלישית וכו', עד מאה פעמים ואחת נוע"ד מ"ש¹¹ "ויתן לך גו'", "יתן ויחזור ויתן"¹², שאין הכוונה שהקב"ה נותן רק שני פעמים, אלא שחוזר ונותן תמיד, והיינו, שצריך לחזור ולחפש ולהתייגע בזה עד שימצא.

ועד"ז בנוגע לענינו — שכדי לידע מהו ענינו המיוחד של חודש כסלו, יש לחפש ולמצוא זאת בתורה.

ב. ובכן מצינו זאת במדרש תמוה שהובא בילקוט שמעוני¹³:

"בכ"ה בכסלו נגמר מלאכת המשכן, ועשה מקופל עד אחד בניסן,

(8) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ו ה"ב. (11) תולדות כו, כח.
 (12) ב"ר פס"ו, ג. הובא בפרש"י עה"פ.
 (9) משלי ו, כג.
 (13) מלכים"א רמז קפד — מפס"ר פ' ותשלם כל המלאכה.
 (10) אבות פ"ה מ"א.
 (11) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ו ה"ב.

הוא המשכת האור שלמעלה מהשתלשלות, שלכן נפעל הדבר באופן שלמעלה מהזמן, ש"טרם כלה לדבר" נתמלאה כבר בקשתו (ולא כהסדר הרגיל, שתחילה צריך לסיים הבקשה, ואח"כ ממלאים בקשתו), ועד שמצינו בענין התשובה, שהיא עבודה שלמעלה מהשתלשלות ולמעלה ממדידה והגבלה (לא כמו כללות העבודה דתומ"צ שהיא במדידה והגבלה), כמ"ש הרמב"ם⁸¹ בנוגע למעלת בעל תשובה ש"אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה וכו'" — ש"צועק ונענה מיד, שנאמר⁸² והי' טרם יקראו ואני אענה".

יז. ויש להוסיף, שהענין ד"ויהי הוא טרם כלה לדבר גו'" קשור גם עם י"ט כסלו:

ידוע⁸³ מה שאמר רבינו הזקן בנוגע לספר התניא שנדפס בכ' כסלו שנתיים לפני המאסר, שיציאתו לחירות היתה בזכות אלפי האותיות והתיבות והדפים שלמדו חסידים בספר התניא במשך שנתיים אלו. והיינו, שעוד לפני כל ענין המאסר ("טרם גו'") היתה כבר הזכות שעל ידה היתה היציאה לחירות.

וכיון שהיציאה מהמאסר היתה באופן ד"פדה בשלום נפשי .. כי כרבים היו עמדי⁸⁴, וכדאיתא בירושלמי⁸⁵ שגם אנשי אבשלום התפללו לנצחוננו של דוד, וכך הי' גם אצל רבינו הזקן, שאפילו אלו שלפני המאסר היו מתנגדים, נעשו לאח"ז חסידים שלו — הנה כן הוא גם בכל דרא ודרא עד לדרא דעקבתא דמשיחא; וענין זה פועל שאפילו אלו שמסיבות שונות ומשונות לא הגיעה אליהם עדיין תורת החסידות, או שחושבים שתורת החסידות לא נועדה עבורם ("ניט זיי מיינט מען"), אלא עבור מישהו אחר — ידעו גם הם שהכוונה היא אליהם, וגם להם תהי' שייכות לתורת החסידות.

ועי"ז נעשה הענין ד"פדה בשלום גו'" — שלום בארץ ישראל הרוחנית, ושלום בארץ ישראל הגשמית, ושלום בין ישראל לאביהם שבשמים, והרי "גדול השלום", ועד ש"כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם" (כפי שפוסק הרמב"ם בסוף הל' חנוכה),

— אבל באופן ש"דידן נצח", שידעו ברור שיהודי הוא יהודי, ובנוגע לכל שאר האומות צריך רק לפעול הענין ד"אז אהפוך גו' לעבדו שכם אחד"⁸⁶ —

(81) הל' תשובה פ"ז ה"ר"ז. (82) ישע"י סה, כד.
 (83) ראה אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ד ספ"ע רסג. ועוד.
 (84) תהלים נה, יט.
 (85) סוטה פ"א סה"ח.
 (86) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

ד"תא חזי", הרי בהכרח לומר שיש קשר ושייכות בין דברי דוד המלך "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", עם הפסוק "ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת" —

"כי הנפלאות שבתורה הוא מה שמטא עבדא לחרן ואשכח לה לרבקה לעת ערב" בצלותא דמנחה שהתפלל אז יצחק, וכן אח"כ מטאת רבקה לגבי יצחק כשיצא יצחק לשוח בשדה⁷⁸ לצלותא דמנחה, ומבאר השייכות דתפלת מנחה עם מספר "ג"ל" ("תצרך ג"ל לע' דנקודות שם אלקים יעלה מספר מנחה במכוון"), "ויש כאן ב"פ צלותא דמנחה .. א"כ יש כאן ב"פ ג"ל .. זהו ג"ל עיני ואביטה, ואביטה הוא ג"כ מספר ג"ל" (ומבאר גם הטעם ש"צריך רק ב' מנחות .. ולא ה' מנחות .. כמו שיש בקרבן מנחה ב' מיני מנחות וכו'"), כפי שמבאר בארוכה כל פרטי הענינים שבזה.

אך עדיין צריך להבין: הן אמת שהשוואת הגימטריא של שני ענינים מורה על השייכות שבתוכן ענינם, אבל זוהי רק ראי' והוכחה שכן הוא, אבל עדיין חסר בהסברת הענין — מהי באמת השייכות שבין הפסוק "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" עם הפסוק "ויהי הוא טרם כלה לדבר"?

וכאמור כמ"פ שאמור"ר ביאר הענינים ע"פ קבלה, ולפעמים גם ע"פ חסידות, וסמך על כך שפשטות הענינים שייכת להבנת כל אחד, וכפי שיתבאר לקמן.

טו. דובר בארוכה אודות "מיהו יהודי".

* * *

טז. הביאור בהערות אמור"ר על הזהר:

הקשר והשייכות שבין הענין ד"גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" עם הענין ד"ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת וגו'", יובן ע"פ משנת"ל במאמר⁷⁹ (שמיוסד על המאמרים בתורת חיים לאדמו"ר האמצעי ובאור התורה להצ"צ) שענין יחוד יצחק ורבקה (שעז"נ "ויהי הוא טרם כלה לדבר וגו'") הו"ע היחוד דתושב"כ ותושבע"פ; והרי בשביל ענין היחוד יש צורך באור נעלה יותר (כמבואר בלקו"ת⁸⁰) — שזהו הענין ד"נפלאות מתורתך", שזהו אור שלמעלה מסדר השתלשלות, שפועל שגם הענינים שלמעלה מהשגה יומשכו בהשגה, באופן ד"גל עיני ואביטה גו'".

וענין זה קשור גם עם פשטות הענין ד"ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת גו'", שקאי על דיבור התפלה — שהרי ענין התפלה

כמו שכתוב¹⁴ ביום החודש הראשון באחד לחדש (בסוף שבעת ימי המילואים) תקים את משכן, והיו ישראל ממלמלין על משה לומר למה לא הוקם מיד (ובפרט שישנו הענין ד"זריזין מקדימין"¹⁵) שמא כו', והקב"ה חשב כו', ומעתה הפסיד (התבייש¹⁶) כסלו שנגמרה בו המלאכה, אמר הקב"ה, עלי לשלם, מה שלם לו הקב"ה חנוכת חשמונאי".

כלומר: מצד עבודת המטה היתה הקמת המשכן יכולה להיות בכ"ה כסלו, שבו נגמר מלאכת המשכן. אבל, ישנו גם הענין שעבודת המטה צריכה לעורר אתערותא דלעילא, ובלשון הידוע¹⁷: "רוח אמשך רוח ואייתי רוח כו'"; וענין זה נפעל רק בר"ח ניסן, שאז הוקם המשכן בפועל. ועל זה שילם הקב"ה ב"חנוכת חשמונאי" — לאחרי משך זמן, בזמן בית שני, שאז היתה מלחמת היונים, "ואחר כך באו בניך לדביר ביתך .. וטהרו את מקדשך וכו'"¹⁸, שענין זה הי' בכ"ה בכסלו, וכידוע מ"ש בספרים¹⁹ ש"חנוכה" היינו "חנו כ"ה".

ויש לדייק בדברי המדרש "ומעתה הפסיד (התבייש) כסלו שנגמרה בו המלאכה": כיון ש"בכ"ה כסלו נגמר מלאכת המשכן", הרי ההפסד הוא של יום כ"ה בכסלו, ולכאורה אין זה שייך לשאר ימי החודש — לא לימים שלפניו, כמו כ"ד כסלו, שעדיין לא נגמרה בו המלאכה, וגם לא לימים שלאחריו, כיון שכבר נגמרה המלאכה לפניו. וא"כ, למה נאמר ש"הפסיד (התבייש) כסלו"?

ומזה מוכח שזהו ענינו המיוחד של כל חודש כסלו, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בשינוי הלשון — בדרכם של חכמינו ז"ל לבטא ענין שלם בתיבה אחת — שלא נאמר "הפסיד כ"ה כסלו", אלא "הפסיד כסלו", ולכן "שלם לו (לחודש כסלו) הקב"ה חנוכת חשמונאי", והיינו, שהנקודה העיקרית של חודש כסלו שבה מתבטאת יחודו של חודש כסלו מכל שאר חדשי השנה, הרי זה הענין של חנוכה.

ולכן, בעמדנו בשבת מברכים חודש כסלו, יש להתעכב על ההוראות שלמדים מהענין של חנוכה.

ג. והנה, בחנוכה גופא יש כמה ענינים וכמה הוראות, אך לכל לראש יש להתעכב על עצם הענין של חנוכה, שענינו — בפשטות — ענין החינוך²⁰:

(17) זח"ב קסב, ב.

(18) נוסח "ועל הנסים".

(19) נסמן בתו"מ ח"ב ריש ע' 306.

(20) ראה בהנסמן בתו"מ שם ס"ע 305.

(14) פקודי מ, ב.

(15) פסחים ד, א. וש"נ.

(16) כ"ה הגירסא בבני יששכר מאמרי

חודש חשון מאמר א בתחלתו (הובא ב"דבר

יום ביומו" — כ"ה כסלו).

(79) פ' (לעיל ע' ...). וש"נ.

(80) ברכה צו, א ואילך.

(77) פרשתנו שם, יא.

(78) שם, סג.

חינוך — שייך רק בנוגע לדבר חדש, ולא בנוגע לענין שישנו כבר משך זמן.

וכמו חנוכת המשכן באחד בניסן, שהי' אז ענין חדש — הקמת המשכן באופן של קיימא, שהרי "כל שבעת ימי המלואים הי' משה מעמידו ומפרקו, ובאותו היום (ר"ח ניסן) העמידו ולא פרקו"²¹. ועד"ז בנוגע לחנוכת ביהמ"ק, הן בית ראשון והן בית שני — שהי' אז ענין חדש — בנין בית המקדש; ועד"ז בנוגע ל"חנוכת חשמונאי" — שלאחרי ש"טיהרו את מקדשך" מכל הענינים הבלתי-רצויים כו', היתה חנוכת המזבח (והבית)²² באופן חדש, ועד — "להודות ולהלל לשמך הגדול"¹⁸. ועד"ז בנוגע לחנוכת בית כפשוטו בזמן הזה, שכאשר נכנסים לבית חדש אזי עושים "חנוכת הבית" — שזהו ענין שיש לו מקור בראשונים ועאכו"כ באחרונים (כמובא בחתם סופר²³), ועד שיש גם מאמר של רבינו הזקן ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית לדוד²⁴, שאודותיו מסופר (בעבודת הלוי לר' אהרן מסטראשעלע) שרבינו הזקן אמרו כשנכנס לבנין ביהמ"ס החדש. ולכאורה אינו מובן: "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד"²⁵ — קאי על חנוכת ביהמ"ק²⁶, ומהי שייכותו לבנין ביהמ"ס סתם, ועאכו"כ לבית פרטי? אך הענין הוא — כמדובר פעם בארוכה²⁷ שהכוונה והמטרה של כל בית-כנסת, "מקדש מעט"²⁸, וכן כל בית פרטי בישראל, היא — להיות כמו בית המקדש, מקום שבו שוכן הקב"ה; וכמובן גם ממ"ש בנוגע למשכן: "ועשו לי מקדש ושכנתי (ומוסיף) בתוכם"²⁹ — "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד"³⁰, והיינו, שהענין ד"ושכנתי" — שעל שם זה נקרא בשם "משכן" — צריך להיות בתוך כל אחד מישראל, שביתו של כל אחד מישראל צריך להיות מקום שבו שוכן הקב"ה, כמו ששוכן ב"משכן", בקדש הקדשים שבו הארון והכפורת! ועוד ענין בחינוך — שכאשר מחנכים דבר חדש, אזי יש ריבוי עניני עבודה, ועושים זאת מתוך שמחה:

בחנוכת המשכן — הקריבו ריבוי קרבנות, הרבה יותר מהקרבנות

(21) ספרי נשא ז, א. תו"כ מכילתא
דמילואים ספ"א. במדבר פ"ב, טו. פרש"י
שמיני ט, כג. שם.
(22)
(23) בשו"ת חיו"ד סקל"ח. וראה הנסמן
באג"ק ח"ג ס"ע שיד ואילך.
(24) לקו"ת ברכה צח, ד ואילך (וראה
בהערות וציונים לשם).
(25) תהלים ל, א.
(26) פרש"י ומצו"ד עה"פ. וראה ראב"ע
שם.
(27)
(28) יחזקאל יא, טז. וראה מגילה כט, א.
(29) תרומה כה, ח.
(30) אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

עכשיו הוא אלקי השמים ואלקי הארץ, שהרגלתיו בפי הבריות, אבל כשלקחני מבית אבי הי' אלקי השמים ולא אלקי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא הי' רגיל בארץ",

— דכיון שכאן "לא אמר אלקי הארץ", הרי מובן שגם "אלקי השמים" אין זה כדי להזכיר שבחו של הקב"ה (דא"כ צ"ל השבח בשלימותו: "אלקי השמים ואלקי הארץ"); וכן מה ש"למעלה אמר ואשביעך וגו'", ששם אין צורך להוסיף דברי שבח.

ועכצ"ל שהזכרת "אלקי השמים" כאן, ו"אלקי השמים ואלקי הארץ" למעלה, הו"ע שנוגע לתוכן דברי אברהם לאליעזר — "לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן", "כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך גו'", אבל לאידך גיסא, "השמר לך פן תשיב את בני שמה": "אמר לו, עכשיו הוא אלקי השמים ואלקי הארץ, שהרגלתיו בפי הבריות", כך, שמצד פעולת ההשפעה של אברהם יש אמנם מעלה במקום "אשר אנכי יושב בקרבן" עכשיו (ארץ כנען), אבל כיון שזהו רק ענין של רגילות בפי הבריות בלבד, ולא נפעל שינוי בהנהגת בנות הכנעני שיהיו ראויים ליצחק, לכן, בהכרח ליקח אשה ממשפחתו של אברהם;

אבל לאידך גיסא, "השמר לך פן תשב את בני שמה", כי כללות השפעתו של אברהם היתה רק לאחרי ש"לקחני מבית אבי", אבל כשלקחני מבית אבי הי' אלקי השמים ולא אלקי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא הי' רגיל בארץ", ולכן אין להביא את יצחק למקום שנשאר במעמד ומצב ירוד כזה —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ו ע' 155 ואילך.

* * *

יד. כרגיל ללמוד ענין בזהר על פרשת השבוע עם הערות אאמו"ר, הנה בהמשך להמדובר אודות הענינים שעליהם נאמר "יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בני", נתעכב על מאמר הזהר⁷³ "כד אסתכל דוד ברוחא דחכמתא, וידע כמה פליאן נפקין מאורייתא, פתח ואמר גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"⁷⁴, תא חזי, ויהי⁷⁵ הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת וכו'".

ומבאר אאמו"ר⁷⁶: "השייכות דהפסוק הזה הכא למה שאמר אח"כ ת"ח ויהי הוא טרם כלה כו'",

— דכיון שכל ענין בזהר הוא בדיוק, ובפרט כשישנה ההקדמה

(75) פרשתנו שם, טו.

(76) לקוטי לוי"צ הערות לזח"א ע' פב.

(73) פרשתנו קלב, א.

(74) תהלים קיט, יח.

כמו שהי' אז, ועד לענין ד"להודות ולהלל לשמך הגדול", "הגדול" דייקא, בלי גבול, שענין זה לאמיתתו יהי' לעתיד לבוא, כמארוז"ל⁶⁶ "לעולם הבא .. שמו אחד .. כולו אחד, נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י", "כשאני נכתב אני נקרא" (ולא כמו בזמן הגלות שרק "נכתב ביו"ד ה"י", אבל בנוגע לקריאה יש העלם ובהסתר, ש"נקרא באל"ף דל"ת"), בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

יא. מאמר (כעין שיחה) ד"ה איתא במדרש א"ר אחא יפה שיחתן של עבדי בתי אבות כו'.

* * *

יב. כרגיל ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, ובהמשך להמדובר לעיל (במאמר⁶⁶) אודות "שיחתן של עבדי אבות"⁶⁷, ששם מסופר אודות דברי אברהם לאליעזר "לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן"⁶⁸, "כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק"⁶⁹, וכאשר אליעזר שאל "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי וגו"⁷⁰, אמר לו אברהם: "השמר לך פן תשיב את בני שמה", ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי גו' ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני"⁷¹ — נתעכב על פירוש רש"י בפסוק זה ד"ה הא'.

ובהקדמה — שבמפרשי רש"י כמעט לא מצינו שיתעכבו על זה, כיון שעיקר ענינם להשוות את פירוש רש"י עם שאר הדרכים שבלימוד התורה, ע"ד ההלכה, הדרוש והרמז, ועד לדרך הסוד (בעיקר בפירוש הגו"א למהר"ל מפראג), ולא כ"כ ע"ד הפשט; אבל כשלומדים ע"ד הפשט, כפי שרש"י מפרש פשוטו של מקרא לבן חמש למקרא, הנה אע"פ שבדרך כלל לומדים זאת (עם ילדים, וכן כל אחד לעצמו — באמירת שנים מקרא ואחד תרגום⁷²) כדבר המובן בפשטות ("א' גלאטע רש"י"), הרי באמת, כד דייקת שפיר, יש בפירוש רש"י זה המון דיוקים, ולא רק דיוקים אלא גם קושיות, ועד שאינו מובן כלל מתחילתו ועד סופו.

יג. הביאור בפירוש רש"י "ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי", "ולא אמר ואלקי הארץ, ולמעלה אמר ואשביעך וגו', אמר לו,

(65) פסחים נ, סע"א. וש"נ.
 (66) לעיל ע' ... ואילך.
 (67) פרש"י פרשתנו כד, מב.
 (68) פרשתנו כד, ג.
 (69) שם, ד.
 (70) שם, ה.
 (71) שם, ו'ז.
 (72) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ה ס"ב. וש"נ.

שמקריבים בעבודה היום-יומית, ועד לחידוש בעבודה שלא מצינו במקום אחר — קטורת ליחיד, שענין זה הי' אך ורק בחנוכת המשכן, באופן של "הוראת שעה"³¹.

וכן חנוכת ביהמ"ק הראשון בימי שלמה היתה באופן של ריבוי עבודה כו' (כמסופר בארוכה בתנ"ך³²), ומתוך שמחה גדולה ואכילה ושתי' כו', ועד לחידוש שלא הי' לעולמים: "אותה שנה לא עשו ישראל את יום הכפורים (לפי ששבעה ימים שלפני סוכות כל יום עשו שמחה ומשתה) .. יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא"³³, והיינו, שאף שיוהכ"פ הוא "שבת שבתון"³⁴ באופן שלמעלה לגמרי שייכות לעוה"ז (אכילה ושתי' כו'), מ"מ, "אותה שנה", לא זו בלבד שנתבטל האיסור דאכילה ושתי', אלא שהי' זה חלק מחנוכת ביהמ"ק.

ועד"ז בחנוכת ביהמ"ק השני בימי כורש היו ריבוי עניני עבודה כו', ועד"ז בחנוכת חשמונאי, ועד שאז נפעל החידוש ש"הנרות הללו אין בטלין לעולם"³⁵, כמ"ש הרמב"ן בר"פ בהעלותך ש"דבר ידוע שכשאין בית המקדש קיים והקרבות בטלין מפני חורבנו, אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנכת חשמונאי, שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו", שזהו דבר שלא הי' לעולמים — לא בזמן המשכן, ולא בזמן ביהמ"ק הראשון והשני, שלאחרי שחרבו בטלו גם הנרות, ורק הנרות שקבעו לזכר נס חנוכה הם קיימים לעולם.

ועד"ז רואים בחנוכת הבית כפשוטו בזמן הזה — שחוגגים זאת ע"י עניני אכילה ושתי' לא רק כמו כל פעם שמזמינים אורח, אלא ביתר שאת וביתר עז מאשר בזמן הרגיל.

ד. וכל זה מסופר בתורה (לא סתם כדי לידע מה שאירע בעבר, אלא) מלשון הוראה³⁶ — לידע כיצד להתנהג עכשיו בחיי היום יום:

יהודי צריך לדעת שבבוא חודש כסלו, שענינו העיקרי הו"ע דחנוכה, עליו לחנך את עצמו ולפעול ענין של בנין מחדש בנוגע לכל עניני עבודתו בלימוד התורה וקיום המצוות, שכללותם היא מילוי הכוונה ש"נתאוה הקב"ה להיות לו (ית') דירה בתחתונים"³⁷, היינו, שהעולם יהי'

(31) מנחות כ, רע"ב. הובא בפרש"י עה"ת פט"ו, ו.
 (32) נשא ז, יד. ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
 (33) מו"ק ט, א (ובפרש"י). (37) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 (34) אחרי טז, לא. אמור כג, לב. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.
 (35) ראה תנחומא בהעלותך ה. במדב"ר ובכ"מ.

"בית" להקב"ה — שתהי' "חנוכת הבית", היינו, לפעול בכל ענינים אלו באופן חדש, מתוך חיות מחודשת כמו דבר חדש.

וכללות הענין בזה — כפי שאמרו רז"ל³⁸ "בכל יום יהיו בעיניך חדשים", ולכן, "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן כו"³⁹, — וכיון שענין זה נאמר ב"תורת-אמת", הרי מובן, שצריך באמת לעמוד "באימה וביראה כו"; לא באופן מעושה ("זיך מאכך"...) אלא באמיתות —

והיינו, שכל עניני תומ"צ צריכים להיות אצלו כדבר חדש, כמו שעד עכשיו לא שמע מעולם אודות כללות הענין דמתן-תורה, ועדיין לא הי' אצלו כל ענין לימוד התורה וקיום המצוות.

ולכאורה: כיצד יכולים לבוא למעמד ומצב כזה?!

אך על זה ישנה נתינת-כח מיוחדת בחודש כסלו, שענינו העיקרי הוא חנוכה, כך, שענין זה הוא התפקיד והשליחות וההוראה המיוחדת של חודש זה, ולכן, בזמן זה נקל הרבה יותר לפעול שכל עניני התומ"צ יהי' באופן חדש.

ועד"ז בנוגע לענין השני — שכיון שמדובר אודות ענין של חינוך, לא די לפעול בזה ע"פ הוראת השו"ע בלבד, אלא יש לעשות זאת לפני משורת הדין ובאופן של הידור, כאמור לעיל שענין החינוך הוא ע"י ריבוי עבודות, הרבה יותר מכפי הרגיל.

ה. ויש להוסיף בענין המעלה המיוחדת של חודש כסלו:

חודש כסלו, שהוא החודש השלישי בחודשי החורף [כמשנת במאמר דשמע"צ⁴⁰ אופן העבודה דימות החורף ע"פ המשל ד"בנות נשואות למקום רחוק"⁴¹], הוא בדוגמת "ירחא תליתאי"⁴² שבו הי' מתן-תורה, שאז הי' הענין ד"וירד ה' על הר סיני"⁴³, שזהו כללות הענין דהמשכת אלקות למטה.

וכמדובר פעם בארוכה⁴⁴ שענין זה מרומז גם בשמו של החודש — "כסלו" — "כס לו", היינו, שעושים את העולם שיהי' "כסא" ("השמים כסאי והארץ הדום רגלי"⁴⁵) ו"דירה" לו ית'.

(42) שבת פח, א.

(43) יתרו יט, כ.

(44)

(45) ישע"י סו, א. וראה תו"א בראשית בתחלתו.

(38) פרש"י תבוא כו, טז.

(39) ברכות כב, א. וש"נ.

(40) ד"ה להבין ענין שמח"ת (לעיל ע' ...)

— מיוסד על ד"ה ביום השמיני עצרת

תרל"ב (סה"מ תרל"א ח"ב ע' תקפג ואילך).

(41) שהש"ר פ"ז, ב (ב).

מאות⁶³, והיינו, שלאחרי שמנצל את כחו לקרב יהודי ליהדות, נותן לו הקב"ה כח כפול שיוכל לקרב באופן כפול, שנוסף לכך שקירב יהודי אחד, שנים או שלשה ועד למנין של יהודים, יוכל לקרב לתומ"צ מספר כפול של יהודים, והקב"ה יזמין לו את כל האמצעים הדרושים לכך.

וגם צריך לזכור את המעלה המיוחדת שבקירוב הנוער, שזוהי פעולה שיש לה המשך, שכן, כאשר מקרבים לתומ"צ יהודי מבוגר בן שבעים שנה, אזי קירבו אותו בלבד, ואילו כשמקרבים נער צעיר, הרי זה נמשך גם לאח"ז — לאחרי שיתחתן ויוליד ילדים שיחנך גם אותם באופן כזה, ויעמיד "דור ישרים יבורך"⁶⁴, דורות ודורי דורות, כך, שע"ז שמקרבים את היחיד, מקרבים גם את זרעו וזרעו עד סוף כל הדורות.

י. וזוהי ההוראה הכללית של חודש כסלו, שנקודתו העיקרית היא הענין דחנוכה — שצריך להיות ענין של "חנוכת הבית" בכל הקשור לעבודה דעשיית דירה לו ית' בתחתונים, לעשות זאת מתוך חיות מחודש, כמו דבר חדש.

והוראה נוספת שלמדים מימי חנוכה — שאין להתפעל מזה שמקיימי התומ"צ הם רק מיעוט:

בזמן של חנוכה היו הרבה יונים, ולא עוד אלא שגם בין בני"י היו ה"מתיונים" — אלו שרודפים אחר הגוים ומנסים לשדל יהודים נוספים להתנהג כמותם כו'.

— הם דוגלים כביכול בשיטה של "דמוקרטיא", באמרם, שאסור להתערב ולחוות דעה בנוגע לחייו של הזולת, ולכן אסור לומר לו שצריך לקיים תומ"צ וכו', אבל הם בעצמם מתנהגים להיפך — לומר ליהודי שלא צריך לחיות ע"פ תורה! אתה בעצמך אומר שאין להורות לזולת מה לעשות, וא"כ, כשפלוגי רוצה להתנהג ע"פ תורה, למה אתה מבלבל אותו?! בנוגע לעצמך, אינך יכול להתמודד עם היצ"ר; אבל מה אתה מתערב בחייו של פלוני — לא לתקן, אלא להזיק ולחבל, ע"י אמירת דעה שאינה לטובה אלא לרעה!

וא"כ, בראותו מעמד ומצב שאפילו בין יהודים ישנם "מתיונים", יכול לחשוב: מה כבר יוכל לפעול?!

ואעפ"כ רואים בפועל שבחנוכה הי' הנצחון של בני"י באופן ד"מסרת .. רבים ביד מעטים וכו"¹⁸, ופעלו הענין דחנוכת ביהמ"ק מחדש.

וכאשר מתנהגים ע"פ ההוראה של ימי חנוכה, אזי נעשה הנצחון

(63) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן

(64) תהלים קיב, ב. ובחיי סוף פרשתנו. ועוד.

— "ואמלאהו"⁵⁹; וכל זמן שעדיין אין זה באופן ד"תשים לפניהם", לא השלים את עבודתו ואינו יכול לילך לדרכו.

ט. וענין זה מודגש יותר בשעה שמדברים עם נער או נערה שזה עתה נתקרבו ליהדות, תורה ומצוותי, בראותם את הטוב והעריבות ("געשמאקייט") והקדושה שבתומ"צ, ולכן החליטו שרצונם לחיות ע"פ התורה — שכיון שענין זה הוא אצלם דבר חדש, "חדשים" ממש, הרי הם עושים זאת מתוך חיות והתפעלות ומתוך שמחה, ובאופן דמוסיף והולך ואור.

ועוד ענין בזה:

ישנם הטוענים שאין לומר להם שיש תרי"ג מצוות שצריך לקיימם, והתורה "ארוכה מארץ מדה וגו'"⁶⁰, כיון שהדבר ירתיע אותם כו'. ובפרט כשיודע בעצמו שגם אצלו חסר עדיין בהידור בקיום המצוות, ובשלימות ההתמדה והשקידה בלימוד התורה, וא"כ, איך יוכל לדרוש זאת מהזולת. ועל זה באה ההוראה מחודש כסלו — שאיפכא מסתברא: סדר החינוך בדבר חדש הוא באופן שמצד החידוש שבדבר מקיימים מתוך שמחה כל מה שדורשים מהם!

וכאמור לעיל, שהפעולה עם הנוער היא בנקל יותר, כיון שאצלם הרי זה דבר חדש; ואם קורה שיש קשיים בדבר — אין זה בגלל שאינו רוצה כו', אלא אדרבה: זהו סימן שיש לפלוני כחות נעלים ביותר, ולכן נעמד היצה"ר (הן אצלך והן אצלו) שלא להניח שיתחיל להתנהג ע"פ תורה. — כשרוצים לקרב סתם מישהו שאין לו כחות נעלים כ"כ, מהיכי תיתי; אבל כשרוצים לקרב מישהו שיש לו כחות נעלים יותר, לא מוכן היצה"ר לוותר! וכיון שכן, הרי בודאי שצריכים להשקיע כחות כדי לקרבו, וכאשר יפעלו עליו, אזי הוא בעצמו יהי' משפיע ויקרב עוד כו"כ יהודים ליהדות.

ועוד זאת: עליו לדעת שסוכ"ס יהי' "דידן נצח"⁶¹, וברור הדבר ש"לא ידח ממנו נדח"⁶²; אף יהודי לא ילך לאיבוד, וסוכ"ס יחזור כל יהודי בתשובה; אלא שניתן הכח לזרז את קירובו של פלוני להקב"ה, שבהקדם האפשרי יתחיל ללמוד תורה ולקיים מצוות — אם רק ידבר עמו בדברים היוצאים מן הלב, ובמילא מובן גודל האחריות, וכן גודל הזכות והשכר בזה ובבא, כיון שיש לו חלק בעבודתו של פלוני, ועד לשכר הכי גדול שבזה — ש"מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, מאתיים, רוצה ארבע

(62) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג. וש"נ.

(59) תהלים פא, יא.
(60) איוב יא, ט.
(61) ויק"ר פכ"ד, ג.

ומזה מובן, שבחודש כסלו יש נתינת כח מיוחדת בנוגע לכללות העבודה בעניני התומ"צ, אע"פ שעבודה זו היא גם בכל ימות השנה.

ו. וכל זה מתחיל כבר בשבת מברכים חודש כסלו, שבו מברכים את החודש בכל פרטי הענינים שנימנו בנוסח ברכת החודש ("לששון ולשמחה וכו'"), ובמילא יש בו כבר התחלת ענינו של חודש זה (שנמשך לאח"ז בכל החודש שלאחרי שבת מברכים), ביחד עם הנתינת כח לעבודה הנ"ל, כולל גם שתהי' מתוך שמחה וטוב לבב.

וכל זה נעשה באופן שהי' בזמן נס חנוכה, שאז ניצחו בני" את היונים, וביטלו את כל ההגבלות שהיו לפני"ז, וכמו"כ נעשית עבודת כל אחד מישראל באופן של התרחבות והתפשטות, בכל ימי חודש כסלו, ובפרט בימי חנוכה, ובאופן שההתרחבות וההתפשטות נמשכת במשך כל השנה כולה.

ועד שבאים למעמד ומצב ד"להודות ולהלל לשמך הגדול" — בהמשך לאמירת הלל שלם (בברכה לפניו ולאחריו וכו') בכל ימי חנוכה⁶⁴, ביחד עם הדלקת המנורה, שיחזרו וידליקו אותה בביהמ"ק השלישי, כביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויבנה מקדש במקומו, בקרוב ממש.

* * *

ז. אע"פ שחודש כסלו ושבת מברכים כסלו שייכים לכאו"א מישראל, ובמילא גם ההוראה שצריכים ללמוד מזה שייכת לכאו"א מישראל, מ"מ, אופן פעולת הדברים אינו שוה אצל כולם, אלא יש חילוקים בדבר; יש כאלו שכאשר שומעים את ההוראה, אזי מקיימים אותה מיד, ויש כאלו שזקוקים להתבוננות כדי לקיים את ההוראה לאמיתתה.

ולדוגמא: מי שזה עתה נעשה בר-מצוה ונתחייב בקיום התומ"צ — כיון שענין זה הוא אצלו דבר חדש, שהרי זה עתה התחיל עבודתו בלימוד התורה וקיום המצוות, אזי עבודתו היא מתוך חיות והתלהבות והתפעלות בכל ה"סטורעם"; משא"כ אדם מבוגר שכבר עוסק כמה שנים בעבודה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, וכבר הורגל בעבודה זו, אין זה אצלו בהתפעלות כ"כ, כיון שאין זה דבר חדש אצלו.

אמנם גם אליו נאמר הציווי "בכל יום יהיו בעיניך חדשים", וגם אליו נאמרה ההוראה שבחודש כסלו צ"ל ענין החינוך מחדש כו', אבל, כדי שיוכל לפעול זאת בעצמו, זקוק הוא להתבוננות בענין, עד שסוכ"ס

(46) רמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ה. שו"ע או"ח סתרפ"ג. סידור אדה"ז לפני הלל.

תחדור ההתבוננות ברגש הלב, ועד שימושך בנוגע למעשה, אבל אצלו הרי זו עבודה קשה.

ולהעיר:

ברור הדבר שכיון שהקב"ה תובע זאת מכל אחד מישראל, בודאי נותן לו את הכחות כדי לקיים זאת (שהרי לא יתבע דבר שאין בכחו לקיימו). ואדרבה: תחילה מודד הקב"ה את כח האדם, ולפי ערך כחו מצווה עליו לעבוד עבודתו.

אבל אעפ"כ, כיון שהתורה שנקראת "תורת חיים" קשורה עם חיי האדם למטה בעוה"ז, וכידוע שהתורה לא ניתנה למלאכי השרת⁴⁷, וכדברי הגמרא⁴⁸ שהתורה "לא בשמים היא"⁴⁹, לא למעלה, אלא דוקא למטה בעוה"ז הגשמי ובנוגע לחייו הגשמיים של יהודי, הרי מובן, שנקל יותר כאשר קיום הדבר יכול להיות גם מצד הטבע, כך, שגם הגוף ונה"ב מסייעים לזה.

וע"ד המדובר⁵⁰ אודות דיוק הלשון "אין שמחה אלא ביי"ן ו"אין שמחה אלא בבשר"⁵¹ (לא רק שיש צורך ביי"ן ובשר, כי אם "אין כו' אלא כו'") — דלכאורה אינו מובן: כיון שמדובר אודות שמחת יו"ט מצד הציווי "ושמחת בחגך"⁵² שנאמר בתורה — הרי זה צריך להיות שמחה רוחנית, ומדוע מקשרים זאת עם יין ובשר דוקא?!

ועד"ז בנוגע לעונג שבת שצ"ל בבשר שמן ויין ישן (כפס"ד הרמב"ם⁵³, וכפי שמביא רבינו הזקן גם בתניא⁵⁴) — דלכאורה, הרי אין לך עונג גדול יותר מאשר תענוג רוחני מעבודת התפלה ולימוד התורה וכו', ולמה מקשרים זאת עם בשר שמן ויין ישן דוקא?!

— ע"פ חסידות מבואר שענין זה קשור עם הבירורים דעולם התהו, אבל אין ענין יוצא מידי פשוטו, שמדובר אודות בשר שמן ויין ישן כפשוטו.

וההסברה בזה — שכאשר יהודי אוכל בשר שמן ושותה יין ישן, ונעשה אח"כ דם ובשר כבשרו, ופועל עונג ושמחה בהגוף, הרי זה מסייע בעונג ושמחה של הנשמה. — הוא אוכל אמנם לא כמו "זולל וסובא", אלא כדי לקיים מצות עונג שבת ושמחת יו"ט, אבל האכילה נעשית דם ובשר כבשרו, ופועלת שמחה ותענוג בהגוף; וכאשר הגוף הוא במצב

(47) ברכות כה, ב. וש"נ.

(51) פסחים קט, א.

(48) ב"מ נט, ב.

(52) פ' ראה טז, יד.

(49) נצבים ל, יב.

(53) הל' שבת פ"ל ה"די.

(50) שיחת חיי אלול תשל"א ס"ג (תו"מ

(54) פ"ד.

(55) וילך לא, יט.

(57) פרש"י עה"פ.

(56) ר"פ משפטים.

(58) פ"ד הי"ח. וש"נ.

של שמחה ותענוג, הרי זה מסייע לעורר את השמחה והתענוג הרוחניים של הנשמה, והיינו, שהשמחה של נפש האלקית היא לא רק בעצמה, אלא ביחד עם הגוף ונפש הבהמית.

ומזה מובן גם בענינו, שאצל מי שזה עתה מתחיל עבודתו, נקל לו ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך חיות והתפעלות מצד החידוש שבדבר יותר ממי שכבר רגיל בעבודתו בלימוד התורה וקיום המצוות, שקשה יותר לפעול אצלו להתחיל לעשות זאת מתוך התפעלות מחודשת כמו דבר חדש, כיון שכבר עשה זאת אתמול ושלשום, לפני חודש וכו', כך, שאין זה דבר חדש.

[ועד"ז אצל מי שמתנהג כבר בדרך התומ"צ מכמה שנים, אלא שעד עתה הי' סמוך על שולחן אביו, או על שולחן הישיבה כו', ועתה יוצא ומתחיל לקבוע את סדר חייו הפרטיים, תחילה בנוגע לעצמו בלבד, ולאחרי זמן, בנוגע לחיי נישואין באופן של "בנין עדי עד" — הרי כיון שמתחיל אצלו ענין וסדר חדש, נקל לו יותר לקבוע את סדר חייו בלימוד התורה וקיום המצוות מתוך חיות והתלהבות מחודשים, כדבר חדש].

ח. והמסקנא מזה בנוגע לפועל:

האמור לעיל שבבוא חודש כסלו צריך כל אחד לחנך את עצמו שעבודתו בעשיית הדירה לו ית' בתחתונים תהי' באופן של בנין חדש — נקל לפעול זאת אצל הנוער יותר מאשר אצל מי שהוא "בא בשנים", וכבר קבע דרכו בחיים (ומצד חזקת כשרות של כל יהודי — הרי זה בודאי) ע"פ תומ"צ, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שאצלו אין זה דבר חדש, שהרי כל עניני תורת-אמת שהם ענינים נצחיים הם אצלו באופן קבוע ותמידי.

ומזה מובן גודל הזכות והאחריות של אלו שמתעסקים עם הנוער — כיון שעליהם נקל לפעול זאת, אם רק ידברו עמהם, ולא להסתפק בכך שמדבר פעם אחת והולך לדרכו, בחשבו שכבר יצא י"ח, אלא "שונה וחוזר הדבר כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה בטעמה היטב, שנאמר⁵⁵ ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם, ואומר⁵⁶ ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם ("כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"⁵⁷), ולא נאמר אשר תלמדם, צריך אתה לשום לפנייהם טעם המיישב תלמודם ומשימו בלבם" כמ"ש רבינו הזקן בהל' ת"ת⁵⁸), והיינו, שכל הענין צריך להיות מוכן בכל פרטיו, כך, שאצלם צריך להיות רק "הרחב פיך" (ואז